

WERKPROGRAMMA DUURZAAMHEID 2021-2025

De Green Deal Zorg loopt tot oktober 2022. Het nieuwe Kabinet (2021) heeft een doorkijk nodig naar 2025. In dit document geeft de VGN de hoofdlijnen per pijler aan, volgens de ambities van de VGN. Deze ambities volgen de doelstellingen van de overheid: in 2030 halvering van de CO₂-uitstoot en in 2050 moet deze uitstoot gereduceerd zijn tot 5%.

Pijler 1: Energietransitie en CO₂-reductie

Alle leden van de VGN zijn in de afgelopen jaren geïnformeerd over de Green Deal Zorg (GDZ). Ze zijn bezig om de Erkende Maatregelenlijst (EML) uit te voeren. Dit betreft maatregelen die volgens de vigerende wet- en regelgeving genomen moeten worden in het kader van energiebesparing (maatregelen met een snelle terugverdientijd). Een aantal instellingen gaat duidelijk verder: werken aan de ambities van de Green Deal vanuit een eigen visie op duurzaamheid. De VGN heeft samen met het Milieuplatform Zorg (MPZ/Stimular) en de andere branches in de langdurige zorg in 2019 een tool laten ontwikkelen om instellingen te faciliteren bij hun beleid van verduurzamen. Dit instrument sluit aan bij een ander format om instellingen te ondersteunen bij het maken van een zogenoemde 'portefeuilleroutekaart', een routekaart om de toekomstige maatregelen rond verduurzaming te stroomlijnen. Circa 20% van de deelnemers van de in het najaar 2019 / begin 2020 gehouden voorlichtingsbijeenkomsten (care-breed) zijn aan de slag gegaan met deze (instellings)routekaart. Dit aantal groeit naar verwachting nog verder eind 2020 omdat de routekaart ook invulling geeft aan de EED-plicht (verplichte Europese energiemaatregelen) per eind 2020.

De VGN werkt verder mee aan:

- het expertisecentrum verduurzaming zorg (EVZ), een kenniscentrum van MPZ en TNO om te faciliteren bij energiemaatregelen en verduurzamen van bestaand vastgoed en nieuwbouw;
- een aanbod voor de aanpak met de portefeuille-routekaarten;
- het meedenken over normering (aan welke energienormen moeten gebouwen in 2030 en 2050 voldoen);
- het meedenken over monitoren van de resultaten die instellingen behalen; de overheid wil in 2025 een uitgebreide evaluatie organiseren o.b.v. gegevens uit (meerdere) monitoren. De VGN wil een monitor waarin niet alleen resultaten staan, maar waaruit ook blijkt wat breder gedaan is in het kader van verduurzamen;
- het meedenken over het aanpassen van de EED; de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) is hierin leidend;
- het organiseren van ledenbijeenkomsten (voorlichting, ondersteuning, platform).

Wat is het lange termijn perspectief?

- *Bestaande bouw* tot 2030 aanpassen met kosteneffectieve maatregelen (met name de erkende maatregelen, hybride warmtepompen en zonnepanelen). MinBZK formuleert streefnormen voor 2030/2050, dit is momenteel nog in discussie.
- *Alle nieuwbouw* nu alvast '2050-proof' gaan bouwen;
- *Installatietechnisch*: bevorderen (via bijvoorbeeld een subsidie) van hybride warmtepompen. De erkende maatregelen en zonnepanelen zijn in feite al

gemeengoed geworden. Met een grootschalige uitrol van hybride warmtepompen (naast de Cv-ketels) haalt de gehandicaptenzorg zonder al te veel risico veel kennis en ervaring met betrekking tot verduurzaming in huis. Bovendien leidt dit tot een gerichte samenwerking met de installatiebranche.

Wat wil de VGN per eind 2022 (met als doorkijk eind 2024) als resultaten?

- Eind 2021: het merendeel van de leden werkt met een routekaart; bij voorkeur het format dat de VGN beschikbaar heeft gesteld, maar instellingen zijn ook vrij om een ander instrument te kiezen.
- Eind 2021: het merendeel van de leden is in gesprek met de gemeente over de wijkaanpak.
- Eind 2022: alle leden werken met een routekaart.
- Eind 2022: we hebben in beeld wie koploper zijn en wie nog achterblijven (dat beeld kan opgehaald worden via de screening door TNO-Stimular van de routekaarten).
- Eind 2022 op basis van de Informatieplicht via het Rijk krijgen we zicht op de uitvoering van de EML.
- Eind 2022: voorbeelden van uitwerkingen van de routekaarten die voor 2030 50% CO₂-reductie laten zien.

Wat is nodig als randvoorwaarde?

- VWS/Rijk: adequate bekostiging van de verduurzamingsopgave.
- Financiers: soepele voorwaarden bij de financiering (bepaalde eisen aan verduurzaming is acceptabel).
- Algemeener over de financiële kant: de (on)kosten moeten via de bekostiging en/of toegang tot subsidies verwerkt worden. Subsidies zijn sterke prikkels om aan duurzaamheid te werken en voor nieuwe technieken te kiezen, omdat subsidies aangeven dat de overheid de keuze belangrijk vindt, want voor de energietransitie zijn maatregelen met een lange terugverdientijd nodig. De VGN zet hier zwaar op in, samen met ActiZ.
- Instellingen willen aan de portefeuille-routekaart werken; nu lijkt het soms nog vrijblijvend, maar in het kader van het Klimaatakkoord hebben partijen zich aan elkaar verbonden (breed maatschappelijk) om met portefeuilleroutekaarten te gaan werken, zeker eind 2021.
- Verminderen van administratie door afschaffen van overlappende milieuwetgeving.
- Afstemming met corporaties over het verduurzamen van huurpanden.
- VWS moet optreden als coördinator van 'het Haagse'. De VGN en haar leden houden echter wel hun eigen verantwoordelijkheid.
- BZK moet het instrument van de portefeuille-routekaart accepteren als kanaal van de zorgorganisaties om te komen tot verduurzaming voor 2030 – 2050 (tot nu toe spreekt dat nog niet vanzelf; de VGN blijft hierop inzetten).
- BZK zou geen vaste eindnormering voor 2030/2050 moeten vaststellen, althans niet anders dan de Kabinetsdoelstelling van resp. 49% en 95% CO₂-reductie (ook dit spreekt niet vanzelf).

Wat doet de VGN?

- Samen met ActiZ/GGZ en MPZ werken we aan een monitor: wat hebben we bereikt aan energiebesparing én wat hebben we gedaan aan verdere verduurzaming.
- We agenderen onze eigen prioriteiten (routekaart, wijkaanpak, normering en monitoring).
- We werken met het EVZ aan voorbeelden van een goed werkende aanpak en van andere goede voorbeelden.

Communicatie:

- Meest efficiënt is de communicatie via de eigen site van de VGN.
- De Nieuwsbrief Duurzame Zorg van VWS helpt ook.
- Verder is er de periodieke informatie van/via het EVZ.
- Liever zo min mogelijk kanalen (slechts bovenstaande drie) met duidelijke verwijzingen, dan een veelheid aan verschillende kanalen waardoor niemand meer overzicht heeft.

Pijler 2, circulaire bedrijfsvoering

De definitie over circulair en het doel ervan is voor de sector in de praktijk vaak nog vaag. Vanuit het rijk is er één helder doel: 50% minder ongescheiden restafval in 2030 t.o.v. 2018.

Elementen in deze pijler:

- Voeding/verpakking;
- Afvalverwerking;
- Incontinentiemateriaal;
- Transport / vervoer (ook woon-werkverkeer).

Gewerkt wordt (met geld van MinIenW) aan (met een belangrijke rol voor Intrakoop):

- congres duurzaam inkopen in 2021;
- pilots over verwerking van afval, plastic, incontinentiemateriaal, voeding;
- trainingen over duurzaam / circulair inkopen;
- voorlichtingsbijeenkomsten.

Wat wil de VGN eind 2022 (met als doorkijk eind 2024) als resultaten?

- Ontsluiten van beschikbare kennis;
- Vergroten van het aantal deelnemers dat aan de slag gaat met duurzaam inkopen; het noemen van een aantal, is eind 2020 nog prematuur;
- Bewustwording rond vervoer: minder? elektrisch?
- Gericht kijken naar die afvalstromen waar de meeste winst is te boeken;
- We willen koplopers dan in beeld hebben, als voorbeeld voor anderen.

Wat is nodig?

Een dalend gebruik van materialen;

Een slimmer gebruik van materialen;

Het recyclen van materialen.

Wat wil en kan de VGN zelf doen?

- Voorlichten;
- Stimuleren van duurzaam inkopen (samenwerking Intrakoop);
- Stimuleren inkoop en gebruik van duurzame voeding;
- Inzet van EVZ voor voorlichting over circulair bouwen (duurzaam bouwen); dit sluit aan bij klimaatneutraal bouwen;
- De VGN wil de functie van intermediair vervullen en instellingen in verbinding brengen met pilots en deze voorbeelden verder uitdragen.

Pijler 3, medicijnen uit afvalwater

Dit thema komt van MinIenW en betreft vooral cure en de eerstelijnszorg en wordt vooral gezien als een thema van ziekenhuizen en farmacie. Voor de VGN is het een beperkt thema en het gaat met name over:

- voorschrijfgedrag van AVG voor medicijnen voor cliënten;
- wat te doen met restanten medicijnen.

Wat wil de VGN eind 2022 resp. eind 2024 als resultaten?

- Het voorschrijfgedrag door o.a. AVG-artsen is altijd al gericht geweest op een goede, brede beoordeling van wat echt nodig is. Ook is er ruime aandacht om overschotten aan medicatie veilig terug te brengen naar apothekers. Dit moet nog verder worden ingevuld, in samenspraak met AVG-artsen en de NVAVG.

Wat is nodig?

- Voorschrijven van medicatie is aan artsen; zij zijn hierin de spil;
- Inzameling van overschotten;

Pijler 4, gezonde werk- en leefomgeving

Dit thema is zeker binnen onze sector al langer gemeengoed vanuit het begrip healing environment. Het RIVM heeft van VWS de taak gekregen om voorbeelden op te halen, dat te verbinden met (wetenschappelijke) onderbouwing van de toegevoegde waarde en deze vervolgens te ontsluiten.

Bij instellingen zijn er veel voorbeelden van:

- mooie leefbare werk- en wooninrichting, buiteninrichting;
- gezond eten dat toch lekker is;
- meer bewegen;
- een gezond binnenklimaat;
- werken aan een rookvrije omgeving;
- verbinding leggen met de natuur (via dagbesteding en zorgboerderijen).

Wat wil de VGN eind 2022 (met als doorkijk eind 2024) als resultaten?

Hier gaat het vooral om het delen van voorbeelden: wat gaat goed en slecht, wat zijn risico's om rekening mee te houden, welke trends zien we en wat zijn kansen en bedreigingen?

Deze pijler moet in de komende jaren verder geconcretiseerd worden.